

ellering af det planetariske grænselag. Specielt disse artikler er yderst centrale ud fra et geografisk synspunkt, idet de giver en uddybende og opdateret gennemgang af processerne nær ved jorden. Bogen slutter med at analysere, hvordan databaser kan organiseres for at lette de tværgående studier af processer der foregår på grænsen mellem jorden og atmosfæren. Bogen tegner et yderst tidssvarende billede af klima-forskningen og kan således varmt anbefales til såvel fagfolk som studerende med interesse klima- og vandbalance studier.

Henrik Søgaard

Geomorphology and sedimentology of lakes and reservoirs. J. McManus & R. W. Duck (eds.).

Wiley, Chichester, 1993. X, 278 s., ill., 25 cm. GBP 60,-.

Bogen indgår i en Symposie-serie fra "British Geomorphological Research Group" og afspejler en stigende interesse for at undersøge sedimentation i søer og reservoirer, en interesse som primært er skabt p.g.a. accelererende jorderosion og problemer knyttet til kunstige reservoirer. Mere end 30 bidragydere præsenterer i bogens 16 enkeltbidrag eksempler på analyser og vurderinger af konkrete søer og reservoirer fra de Britiske Øer, Nordamerika og Mellemeøsten. Et overordnet mål har været en samlet modellering af geomorfologiske og sedimentologiske processer og således betragte sedimentationen kontrolleret af erosion og transport i oplandet og bassin karakteristika. Der vises systematiske variationer i tekstur og kemi, koblede til klimavariation, katastrofer samt ændringer i landuse, industrialisering og urbanisering i de konkrete oplande. Bogens bidrag giver samtidig en fin oversigt over relevante og moderne tekniker til undersøgelse af søsedimenter: seismik, sonar, pollenanalyse, dateringsmetoder samt måling af tungmetaller, isotoper, tracere og magnetiske egenskaber. Bogen tydeliggør, at analysen af søers og reservoirers sedimenter, i kraft af det tilsyneladende simple systems kompleksitet, stiller krav om et meget bredt erfarings- og metodekendskab, således at fremtidens bassinstudier i stadig højere grad vil være interdisciplinære anliggender.

Bjarne Holm Jakobsen

Migration and fate of pollutants in soil and subsoils. D. Petruzzelli & F. G. Helfferich (eds.). (NATO ASI series G, Ecological Sciences vol. 32).

Springer, Berlin, 1993. XXI, 506 s., ill., 25 cm. DEM 348,-.

Massetransport i permeable materialer er af stor betydning for vurderinger af spredningen af forurening. Forståelsen af de meget komplekse processer kræver en multidisciplinær forskningsindsats fra områderne kemi, biologi, hydrologi, geokemi og økologi. Det foreliggende proceedings præsenterer en sådan bred tilgang til emnet, og redegør for den seneste teorimæssige udvikling bl.a. inden for "ikke lineær bølgeudbredelse" og numerisk modellering. Bidragene fokuserer væsentligt på specifikke forurenende komponenter, især organiske, på kemiske reaktioner knyttet til kolloidoverfladerne og på vigtige transportparametre. Interaktionen mellem disse elementer udmøntes i en modellering med henblik på praktisk anvendelse ved forudsigelse, risikoanalyse, forebyggelse og minimering af spredning af forurening. Modellerne sigter ligeledes mod praktisk etablering af miljøgenoprettende foranstaltninger. På trods af det noget

spredte præg et sådant proceedings ofte giver, efterlader det dog læseren med en gavnlig nuanceret og både teorimæssigt og praktisk meget aktuel indsigt i vigtige procesområder knyttet til spredningen af forurening i jorden.

Bjarne Holm Jakobsen

World soil erosion and conservation. D. Pimentel (ed.).

Cambridge University Press, Cambridge, 1993. XII, 349 s., ill., 26 cm. GBP 55,-.

I en tid hvor fænomener som ozonhuller, forstærket drivhuseffekt, syrerregn og kemisk forurening dominerer miljødiskussionen, fremdrager denne bog et ofte noget overset miljøproblem, jorderosionen. 10-15 millioner ha. landbrugsjord tabes årligt ved jorderosion og 30-50% af Jordens landareal er berørt af jordødelæggelse. Problemet udgør ikke mindst gennem sin kobling til befolkningseksplosionen en af de største trusler mod en bæredygtig udvikling. Bogen giver ikke en pessimistisk og dommedagspræget fremstilling af jorderosionsproblemet. Bogen har et praktisk sigte og anviser vejledning til handling baseret på konkret viden om erosionens omfang, regionale mønstre, rater og specifikke årsager. Jorderosionsproblemet behandles både generelt og regionalt ved en gennemgang af problemet og dets håndtering i bl.a. Vestafrika, Etiopien, de humide troper, Kina, Indien, Australien, Argentina, England og Polen. Ved sin prioritering af erosionsbekæmpelsen i praksis og koblingen af emnet til strategier for landbrug, forvaltningen af vandressourcer og udviklingshjælp opnår bogen at bringe jorderosionen centralt på scenen i diskussionen om bæredygtig udvikling af bl.a. landbrugsproduktionen.

Bjarne Holm Jakobsen

Contaminated soil '93. 4th International KJK/TNO Conference on Contaminated Soil, May 1993, Berlin, Germany. F. Arendt et al. (eds.). (Soil and environment, vol. 2).

Kluwer, Dordrecht, 1993. 2 bd., 1685 s., ill., 25 cm. GBP 365,-.

Dette værk behandler emnet forurenede jord ud fra en grundlæggende betragtning om, at der, med det sigte at etablere og bevare jordens multifunktionelle rolle i økosystemer af høj kvalitet, må fastlægges klare grænser for den forurening en jord må udsættes for og specifikke krav om rensning af forurenede jord. Da store landområder er stærkt forurenede og produktion i dag stadigvæk i ringe grad er pålagt et medansvar for en bæredygtig udvikling med henblik på bl.a. forurening af jord, ligger en væsentlig opgave for videnskaben i at støtte og muliggøre en teknologisk udvikling, der renser eller friholder jorden for forurening. Vol. 1 behandler således politiske, lovgivningsmæssige, økonomiske og sociale aspekter samt emnet risikovurdering, overvågning og håndtering af forurenede arealer. I Vol. 2 behandles forskellige både biologiske og ikke biologiske renseteknologier, med et klart sigte mod en praktisk anvendelse. Ligeledes er der her en række bidrag, der beskæftiger sig med hvordan affald og anden forurening fra både industri, husholdninger og industri kan håndteres uden en uacceptabel forurening af jorden. Konferensens resultat giver en dybtgående, bred og nuanceret behandling af emnet og udgør et væsentligt skridt i retning af en klarere erkendelse af jordforureningsproblemet omfang og af nødvendigheden af et udbygget internationalt samarbejde om en imøde-